

Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

Ziņojums par cenu starpības pārbaudes rezultātu

2025. gada 6. novembrī
Rīga

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
E: sprk@sprk.gov.lv

---

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Kopsavilkums.....	3
II Cenu starpības pārbaude	4
1. Esošais regulēšanas ietvars	4
2. Ekonomiskais pamatojums	6
3. Modelis	9
3.1. Galvenie principi.....	9
3.2. Mazumtirdzniecības pakalpojumi	10
3.3. Mazumtirdzniecības tirgus daļa	11
3.4. Vidējā svērtā kapitāla atdeves likme.....	12
4. Galvenie pieņēmumi.....	13
4.1. Vidējais ātrums	13
4.2. Izvēlētie pakalpojumi	14
4.3. Pakalpojuma galalietotāju skaits.....	14
4.4. Īpašie piedāvājumi un īstermiņa atlaides.....	14
4.5. Līguma vidējais ilgums	15
4.6. Noslodze pašu tīklā.....	15
4.7. Reģionālo un nacionālo piekļuves punktu skaits.....	15
4.8. Dažādi Modelī ietvertie tehniskie parametri un iekārtu cenas	16
4.9. Aktīva atvilce bez kopējas izmantošanas	16
4.10. Uzcenojums un koeficienti.....	16
4.11. Modelētā komersanta galalietotāju skaits.....	16
4.12. Rezerves kapacitāte	17
5. Rezultāti.....	17
III Turpmākā rīcība	22

I Kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) sagatavoto ziņojumu par cenu starpības pārbaudes rezultātu (turpmāk – Ziņojums), kā arī Regulatora plānoto pasākumu noteikt elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū pienākumu samazināt tarifu.

Regulators ir analizējis vairumtirdzniecības līmeņa vietējas piekļuves fiksētā vietā tirgu (turpmāk – tirgus 1) un plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgu (turpmāk – tirgus 3b). Tirgus analīzes rezultātā Regulators ir konstatējis, ka tirgū 1 un tirgū 3b eksistē elektronisko sakaru komersants (turpmāk – komersants) ar būtisku ietekmi tirgū (turpmāk – BIT). Lai novērstu iespēju komersantam ļaunprātīgi izmantot savu BIT, Regulators tam ir piemērojis piekļuves saistības, vienlīdzīgas attieksmes pienākumus, caurredzamības saistības, tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības, pienākumu veikt atsevišķu darbības uzskaiti. Tostarp komersantam ar BIT Regulators ir piemērojis saistību nodrošināt, ka piekļuves gala posmam FTTH¹ vai FTTB² gadījumā un ar to saistīto elementu pakalpojumu tarifi neveido nepietiekamu cenu starpību.

Nepietiekama cenu starpība starp vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem (turpmāk – nepietiekama cenu starpība) ir potenciāla konkurences problēma elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos, jo īpaši platjoslas interneta piekļuves pakalpojumu tirgos. Nepietiekama cenu starpība veidojas, kad komersants ar BIT ir noteicis tādas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenas, kuras nedod citiem komersantiem, kas nav komersants ar BIT (turpmāk – Alternatīvais komersants), iespēju rentabli nodrošināt savus mazumtirdzniecības pakalpojumus, izmantojot komersanta ar BIT piedāvātos vairumtirdzniecības pakalpojumus. Nepietiekama cenu starpība veicina neefektīvu konkurenci, kaitē galalietotājiem, neļauj ienākt tirgū jauniem komersantiem, ierobežo konkurentu izaugsmi vai rada apstākļus tiem pamest tirgu.

Regulators vērtē, vai elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos ir pietiekama cenu starpība saskaņā ar Regulatora 2022. gada 15. septembra lēmumā Nr. 1/25 "Pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodika elektronisko sakaru nozarē" (turpmāk – Metodika) noteikto.

Cenu starpība ir pietiekama, ja starpība starp Alternatīvā komersanta ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu izmantošanu sedz Alternatīvā komersanta papildu izmaksas, kas ir nepieciešamas, lai sniegtu mazumtirdzniecības pakalpojumus, ieskaitot konkurētspējīgu kapitāla atdevi.

---

¹ Optika līdz mājām. Angļu val. – *Fiber to the Home*.

² Optika līdz ēkai. Angļu val. – *Fiber to the Building*.

Regulators, vērtējot, vai elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos pastāv pietiekama cenu starpība, ir konstatējis, ka sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Tet" (turpmāk – SIA "Tet") kā komersanta ar BIT vairumtirdzniecības pakalpojuma "virtuālā atsaistīšana" sniegšanā starpība starp SIA "Tet" mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu un to vairumtirdzniecības pakalpojumu cenu kopsummu, kas nepieciešami un izmantojami konkrētā mazumtirdzniecības pakalpojuma sniegšanai, ir nepietiekama, lai Alternatīvais komersants varētu rentabli sniegt konkurējošu pakalpojumu mazumtirdzniecībā.

Regulators plāno uzdot SIA "Tet" kā komersantam ar BIT samazināt vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifus tā, lai būtu novērsta nepietiekama cenu starpība, un publicēt Regulatora noteiktos vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifus pamatpiedāvājumā.

Priekšlikumus un komentārus par Ziņojumu Regulators lūdz iesniegt rakstveidā, nosūtot uz Regulatora oficiālo elektronisko adresi (e-adresi) vai uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz 2025. gada 8. decembrim. Ierobežotas pieejamības informācijas gadījumā lūdzam to norādīt un pievienot šo informāciju atsevišķā pielikumā.

II Cenu starpības pārbaude

1. Esošais regulēšanas ietvars

Elektronisko sakaru likuma (turpmāk – Likums) 84. pants noteic tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību piemērošanas principus. Likuma 84. panta pirmās daļas 1. punkts noteic, ka saistības var ietvert pienākumu veikt tarifu kontroles pasākumus, piemēram, tuvināt tarifus izmaksām, aprēķināt tarifus saskaņā ar Regulatora noteiktu metodiku, ievērot tarifu augšējo robežu, nodrošināt pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpību.

Saskaņā ar Likuma 84. panta trešo daļu Regulators noteic metodiku pietiekamas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanai.

Regulators izstrādāja Metodiku, ievērojot Eiropas Komisijas 2013. gada 11. septembra ieteikuma 2013/466/ES par saskaņīgiem nediskriminēšanas pienākumiem un izmaksu aprēķināšanas metodēm, lai veicinātu konkurenci un uzlabotu ieguldījumu vidi platjoslas pakalpojumu jomā (turpmāk – Ieteikums) II pielikumu, kurā noteikti attiecīgie parametri *ex ante* pietiekamas cenu starpības pārbaudei. Metodikas izstrādes gaitā ievēroti arī Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādes (turpmāk – BEREC) 2014. gada 5. decembra Norādījumi BoR (14) 190 attiecībā uz regulatīvo grāmatvedības pieeju cenu starpības pārbaudei.³

---

³ BEREC Guidance on the regulatory accounting approach to the economic replicability test (i.e. ex-ante/sector specific margin squeeze tests), BoR (14) 190.

Metodika noteic iesniedzamās informācijas veidu, apjomu un iesniegšanas termiņus, kādā komersants, kuram noteikta BIT un tarifu regulēšanas, izmaksu aprēķināšanas saistība par pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpību (turpmāk – Regulētais komersants), iesniedz nepieciešamo informāciju Regulatoram, kā arī pamatprincipus, kā Regulators aprēķina, vai Regulētā komersanta vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpība ir pietiekama.

Metodikas prasības attiecas uz Regulēto komersantu, kam noteikta BIT un tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības par pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpību. Metodikas prasības noteiktas, ievērojot nepieciešamību regulēt tirgu 1 un tirgu 3b. Alternatīvajam komersantam, kuram nav sava vietējās piekļuves tīkla vai tas nav tik attīstīts kā Regulētajam komersantam, jābūt iespējai izmantot Regulētā komersanta vairumtirdzniecības pakalpojumus, lai varētu nodrošināt elektronisko sakaru pakalpojumus mazumtirdzniecības tirgū. Savukārt, lai Alternatīvā komersanta nodrošinātais elektronisko sakaru pakalpojums būtu konkurētspējīgs, jābūt nodrošinātai pietiekamai cenu starpībai starp Regulētā komersanta vairumtirdzniecības pakalpojumu cenām un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenām. Regulētajam komersantam ar būtisku ietekmi tirgū 1 un tirgū 3b ir noteiktas saistības un pienākums dot piekļuvi sava elektronisko sakaru tīkla pasīviem un aktīviem elementiem citiem komersantiem, kuri vēlas sniegt platjoslas interneta piekļuves pakalpojumus fiksētā elektronisko sakaru tīklā, kā arī citus pakalpojumus galalietotājiem, bet kuriem nav tik plašs elektronisko sakaru tīkla pārklājums kā Regulētajam komersantam.

Tirgus 1 un tirgus 3b ir minēti Eiropas Komisijas 2014. gada 9. oktobra ieteikumā 2014/710/ES par konkrētajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem.

Regulators SIA "Tet" noteica par komersantu ar būtisku ietekmi tirgū 1 un tirgū 3b ar šādiem lēmumiem:

- 1) 2013. gada 19. decembra lēmums Nr. 244 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi piekļuves vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā tirgū" (turpmāk – Lēmums Nr. 244);
- 2) 2013. gada 19. decembra lēmums Nr. 245 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi platjoslas piekļuves vairumtirdzniecības tirgū" (turpmāk – Lēmums Nr. 245);
- 3) 2018. gada 4. oktobra lēmums Nr. 115 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi vairumtirdzniecības līmeņa vietējās piekļuves fiksētā vietā tirgū un plašpatēriņa produktu

---

https://www.berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/guidelines/4782-berec-guidance-on-the-regulatory-accounting-approach-to-the-economic-replicability-test-ie-ex-antesector-specific-margin-squeeze-tests).

vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgū” (turpmāk – Lēmums Nr. 115);

- 4) 2024. gada 22. augusta lēmums Nr. 53 “Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Tet” būtisku ietekmi vairumtirdzniecības līmeņa vietējas piekļuves fiksētā vietā tirgū, plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgū un piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgū” (turpmāk – Lēmums Nr. 53).

Regulators, pieņemot iepriekš minētos lēmumus, noteica SIA “Tet” piekļuves saistības, vienlīdzīgas attieksmes pienākumus, caurredzamības saistības, tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības, pienākumu veikt atsevišķu darbības uzskaiti, kā arī tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību, kas ietver arī pienākumu nodrošināt pietiekamu cenu starpību, t.i., tirgus 1 un tirgus 3b pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojuma elementu tarifi nedrīkst veidot nepietiekamu cenu starpību saskaņā ar Metodiku. Pietiekama cenu starpība nozīmē, ka visu to tirgus 1 un tirgus 3b pakalpojuma elementu tarifu kopsomma un papildu izmaksas, kas ir nepieciešamas, lai sniegtu katru konkrēto (vai ar to sasaistīto) platjoslas interneta piekļuves pakalpojumu fiksētā elektronisko sakaru tīklā mazumtirdzniecībā, ir zemākas par SIA “Tet” sniegto mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem un starpība starp tarifiem un izmaksām ir pietiekami liela, lai nodrošinātu Alternatīvajam komersantam iespēju gūt samērīgu peļņu no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas.⁴

2. Ekonomiskais pamatojums

Cenu starpības aprēķināšana tiek veikta, lai pārliecinātos, vai Alternatīvais komersants spēj esošajos konkurences apstākļos rentabli sniegt elektronisko sakaru pakalpojumus, izmantojot Regulētā komersanta sniegtos vairumtirdzniecības pakalpojumus, vienlaicīgi konkurējot ar Regulēto komersantu saistītajos mazumtirdzniecības tirgos.

Tradicionāli elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos Regulators veicina konkurenci, definējot konkrētus elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus, tirgus analīzes ceļā nosakot definētajos tirgos komersantu ar BIT un piemērojot komersantam ar BIT saistības.

Regulators saistības piemēro ar konkrētu mērķi – veicināt konkurences apstākļus un maksimizēt galalietotāju labumu. Saistības tiek piemērotas, balstoties uz tirgus apstākļu analīzi, un tiek precīzi definētas Regulatora padomes lēmumā. Ja Regulators komersantam ar BIT piemēro tarifu regulēšanas saistības, tad Regulators savā lēmumā nosaka pienākumu ievērot tarifu augšējo robežu vai arī uzliek par pienākumu komersantam ar BIT tuvināt tarifu pakalpojuma sniegšanas izmaksām, ievērojot Regulatora noteikto

---

⁴ *ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the new regulatory framework* (http://www.ictregulationtoolkit.org/action/document/download?document_id=2408).

metodiku, vai uzliek par pienākumu nodrošināt pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpību.

Pamatojoties uz tirgus analīzi, Regulators ir noteicis SIA "Tet" par komersantu ar būtisku ietekmi tirgū 1 un tirgū 3b un ir noteicis tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības⁵, nosakot, ka SIA "Tet" ir pienākums tuvināt regulētos tarifus izmaksām, kā arī pienākumu nodrošināt pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpību.

Cenu starpības aprēķināšana ir metode, kura var sasniegt pienākumam tuvināt tarifus izmaksām līdzīgus mērķus. Cenu starpības aprēķināšanu var izmantot gan kā papildinājumu pienākumam tuvināt tarifus izmaksām, gan kā aizstājēju pienākumam tuvināt tarifus izmaksām. Ja tarifu tuvināšanas izmaksām pienākuma piemērošanas mērķis ir pārliecināties, lai Regulētais komersants neizmanto savu BIT, lai gūtu pārmērīgu peļņu no pakalpojumu sniegšanas, tad cenu starpības aprēķināšanas pamatuzdevums ir pārliecināties, vai starpība starp Regulētā komersanta vairumtirdzniecības pakalpojumu un ar to saistīto mazumtirdzniecības pakalpojumu cenām ir pietiekama, lai Alternatīvajam komersantam būtu iespējams rentabli konkurēt ar Regulēto komersantu mazumtirdzniecības tirgū, pat ja tas izmanto Regulētā komersanta vairumtirdzniecības pakalpojumus, lai radītu un sniegtu savus mazumtirdzniecības pakalpojumus saistītos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos.

Gandrīz visās Eiropas valstīs regulatori piemēro pietiekamas cenu starpības pārbaudi papildus noteiktajam pienākumam par tarifa tuvināšanu pakalpojumu izmaksām. Tikai divās valstīs (Zviedrijā un Spānijā) regulatori piemēro pietiekamas cenu starpības pārbaudi kā vienīgo tarifu regulēšanas pieeju.⁶ Latvijā Regulators šobrīd iecerējis veikt pietiekamas cenu starpības pārbaudi tirgū 1 un tirgū 3b papildinoši pienākumam par tarifa tuvināšanu pakalpojumu izmaksām. Nākotnē Regulators vērtēs, vai ir pieļaujama pienākuma tuvināt tarifu pakalpojumu izmaksām mīkstināšana vai atcelšana, ja pietiekamas cenu starpības pārbaude spēs nodrošināt pietiekamus konkurences apstākļus platjoslas interneta piekļuves pakalpojuma mazumtirdzniecības tirgū.

Lai Regulators pārliecinātos par pietiekamu cenu starpību, ir izveidots hipotētiska, efektīvi strādājoša Alternatīvā komersanta jeb modelētā komersanta⁷ (turpmāk – Modelētais komersants) modelis *Microsoft Excel* lietojumprogrammā (turpmāk – Modelis).

---

⁵ Lēmums Nr. 115, Lēmums Nr. 244, Lēmums Nr. 245 un Lēmums Nr. 53.

⁶ Informācijas avots: *BEREC Report Regulatory Accounting in Practice 2024*, 2024. gada 5. decembris.

⁷ Regulatora modelētais alternatīvais komersants, kuram Regulators, izmantojot REO metodi, aprēķina starpību starp ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu, lai noteiktu, vai šī starpība sedz pakārtotās izmaksas, ieskaitot konkurētspējīgu kapitāla atdevi.

Regulators, izmantojot Modeli cenu starpības pietiekamības pārbaudei, vērtē Modelētā komersanta darbības rentabilitāti, izmantojot dažādus elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas risinājumus:

- virtuālā atsaistīšana;
- piekļuve datu plūsmai reģionālajā līmenī atvērto sistēmu saskarnes (turpmāk – OSI) 2 slānī;
- piekļuve datu plūsmai reģionālajā līmenī OSI 3 slānī;
- piekļuve datu plūsmai nacionālajā līmenī OSI 2 slānī;
- piekļuve datu plūsmai nacionālajā līmenī OSI 3 slānī.

Lai veicinātu konkurences apstākļus, Regulatoram ir svarīgi pārliecināties par elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas rentabilitāti tiem tehniskajiem risinājumiem, kurus Alternatīvie komersanti jau šobrīd izmanto mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanai. Tomēr svarīgi ir nodrošināt arī to, lai cenu starpība būtu pietiekama visu analizēto tehnoloģisko risinājumu gadījumos. Tas vien, ka kāds tehnoloģiskais risinājums šobrīd netiek izmantots, nenozīmē, ka tas nav nepieciešams – iespējams, ka tas netiek izmantots tikai tāpēc, ka tas šobrīd ir pārāk dārgs un nerentabls. Cenu starpības pārbaude nav jāpiemēro noteiktam tehnoloģiskajam risinājumam, ja jaunas tirgus analīzes rezultātā šis tehnoloģiskais risinājums tiek izslēgts no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus un līdz ar to pienākums par pietiekamas cenu starpības nodrošināšanu tiek atcelts attiecībā uz šo tehnoloģisko risinājumu. Ar Lēmumu Nr. 53 Regulators ir pilnībā atcēlis saistības attiecībā uz vara infrastruktūru, tādēļ arī pietiekamas cenu starpības nodrošināšanas pienākums attiecībā uz vara infrastruktūru netiek piemērots un cenu starpības pārbaude netiek veikta.

Ja cenu starpības pārbaudes rezultātā Regulators konstatē, ka Alternatīvajam komersantam nav rentabli sniegt mazumtirdzniecības pakalpojumu, izmantojot Regulētā komersanta sniegto piekļuves pakalpojumu vairumtirdzniecībā, tad Regulators var uzlikt pienākumu Regulētajam komersantam mainīt mazumtirdzniecības vai vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifus tā, lai būtu nodrošināta pietiekama cenu starpība elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos, kur komersants atzīts par Regulēto komersantu. Ja Regulators konstatē, ka komersantam nosakāma BIT tikai noteiktos ģeogrāfiskos apgabalos, tad pienākums mainīt tarifus attiecas tikai uz to ģeogrāfisko teritoriju, kurā šim komersantam noteikta BIT. Ar Lēmumu Nr. 53 Regulators ir sadalījis tirgu 1 un tirgu 3b divos ģeogrāfiskos apgabalos – Rīga un teritorija ārpus Rīgas. Rīgā Regulators ir atcēlis visas saistības tirgū 1 un tirgū 3b. Līdz ar to arī pietiekamas cenu starpības nodrošināšanas pienākums netiek piemērots Rīgā. Regulētajam komersantam ir pienākums nodrošināt pietiekamu cenu starpību tikai teritorijā ārpus Rīgas. Ņemot vērā, ka cenu starpības pārbaudes veikšanai Regulators modelē tādu komersantu, kurš darbojas visā Latvijas teritorijā, tad Modelī tiek izmantoti dati arī par elektronisko sakaru

pakalpojumu sniegšanu Rīgā. Tomēr Modeļa rezultāti un saistītie pienākumi mainīt tarifus attiecināmi tikai uz teritoriju, kurā noteiktas saistības – teritorija ārpus Rīgas.⁸

Ja valsts regulatīvā iestāde konstatē nepietiekamu cenu starpību, tad šo problēmu var risināt vairākos veidos. Valsts regulatīvā iestāde var novērst nepietiekamu cenu starpību, uzdodot mainīt vai nu vairumtirdzniecības, vai mazumtirdzniecības pakalpojumu cenas.

3. Modelis

3.1. Galvenie principi

Iepriekš jau minēts – lai Regulators pārliecinātos par pietiekamu cenu starpību, ir izveidots arī Modelis *Microsoft Excel* lietojumprogrammatūrā. Modelis izstrādāts un ieviests ar starptautiska konsultāciju uzņēmuma “WIK-Consult” (turpmāk – WIK) atbalstu. Jāuzsver, ka WIK ir iepriekšēja pieredze pietiekama cenu starpības modeļa izstrādē citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās regulēšanas mērķi, uzdevumi, pieejas un problemātika ir līdzīga Latvijai.

Modelētā komersanta darbība tiek modelēta, balstoties uz Regulētā komersanta elektronisko sakaru tīklu, galalietotāju skaitu, sniegto mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem un pakalpojumu veidiem un citiem Regulētā komersanta un Alternatīvo komersantu datiem, mērogojot tos atbilstoši pietiekami efektīva komersanta (turpmāk – REO⁹) metodei, kas novērtē Modelētā komersanta spēju gūt peļņu no mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumus.

REO metode vislabāk atbilst Metodikas pamatmērķim – veicināt konkurenci. REO metode ir spējīga identificēt un iekļaut Alternatīvā komersanta izmaksas, nevis Regulētā komersanta izmaksas. REO metode precīzāk ņem vērā konkurences apstākļus reālajā pasaulē, salīdzinot ar citiem aprēķiniem.

Ieteikumā (67. apsvērums) kā ieteicamais izmaksu standarts norādīts ilgtermiņa vidējo papildu izmaksu plus standarts (turpmāk – LRIC+¹⁰).

Tikai šis izmaksu standarts nodrošina, ka jaunie elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus dalībnieki var atgūt faktiski radušās izmaksas. LRIC+ ir kopīgo izmaksu izmaiņas, kuras rodas no ražošanas pieauguma produkcijas ieguves daudzumā, kas var būt visa attiecīgā produkta ieguve vai tikai papildu ieguve, kura saistīta ar apskatāmo darbību. LRIC+ ietver visas produkta specifiskās izmaksas, pat neatgūstamās izmaksas. LRIC+ ietver attiecīgā pakalpojuma kopīgo, pieskaitāmo izmaksu uzcenojumu. Lai nodrošinātu, ka efektīvi strādājošs Alternatīvais komersants var darboties elektronisko sakaru

---

⁸ Regulatora 2024. gada 22. augusta lēmuma Nr. 53 lemjošās daļas 4. punkts un 5.1. apakšpunkts.

⁹ Angļu val. – *Reasonably Efficient Operator*.

¹⁰ Angļu val. – *Long-run Incremental Costs Plus*.

pakalpojumu tirgū, attiecīgais pieaugums ir definēts tā, lai tas ietvertu visas attiecīgās tiešās un netiešās pakārtotās izmaksas.

Paļaušanās tikai uz mainīgajām izmaksām neietver fiksēto izmaksu attiecināšanu, kas ir galvenā izmaksu sastāvdaļa, ar kuru saskaras komersanti. Ar šādu pamatojumu var pieņemt tikai īstermiņa lēmumus par cenām. LRIC+ standarts ir noderīgs lēmumiem par ienākšanu elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū, kuriem ir nepieciešama visu attiecīgo izmaksu segšana ilgtermiņā. Balstīšanās uz kopīgām vai pilnībā attiecinātām izmaksām nav lietderīga, jo šie izmaksu standarti ignorē efektivitātes apsvērumus.

Augšupējas modelēšanas pamatā ir ar pakalpojumu saistītās prasības elektronisko sakaru tīkla mērogošanai, ar kurām saskaras REO.

Šādai augšupējas modelēšanas pieejai nepieciešama informācija par kopējo galalietotāju skaitu, noslodzi diennakts stundā ar augstāko pieprasījumu, kā arī elektronisko sakaru tīkla informācija par piekļuves mezglu skaitu visas valsts pārklājumam. Tādējādi pakārtotā elektronisko sakaru tīkla izmaksas var aprēķināt, nosakot vajadzīgos elektronisko sakaru tīkla resursus, kas nepieciešami, lai sniegtu pakalpojumus REO komersanta galalietotājiem, ņemot vērā tiem nepieciešamo pakalpojumu apjomus.

Jāuzsver, ka, lai nodrošinātu maksimāli kvalitatīvus Modeļa aprēķinus, Regulators konsultējās ar SIA "Tet" par pieejamo tehnisko informāciju, kas ļautu iespējami precīzāk aprēķināt Modelētā komersanta elektronisko sakaru tīkla izmaksas. Šādu aprēķina veikšanai ir kritiski svarīgi iegūt datus par elektronisko sakaru pakalpojumu noslodzi vislielākās noslodzes stundā (*peak-hour*), ievērojot arī komersanta tehniskās iespējas iegūt šādus datus no elektronisko sakaru tīkla noslodzes uzskaites sistēmām.

Konsultāciju ar SIA "Tet" un WIK rezultātā Regulators izmanto Modelī datus par SIA "Tet" fiksētā elektronisko sakaru tīkla piekļuves mezgliem – pakalpojumu galalietotāju skaitu lielākajos tīkla mezglos un pakalpojumu noslodzi sadalījumā pa diennakts stundām šajos tīkla mezglos, kas ļauj identificēt maksimālās noslodzes stundu un vidējo noslodzi uz vienu pakalpojumu galalietotāju maksimālās noslodzes stundā (*peak-hour*). Šie dati kalpo par pamatu pieņēmumiem, kurus izmantot Modelī, lai aprēķinātu Modelētā komersanta elektronisko sakaru tīkla datu pārraides iekārtu un līniju nepieciešamo kapacitāti un skaitu.

3.2. Mazumtirdzniecības pakalpojumi

Cenu starpības aprēķina izmantošanai jābūt samērīgai ar mērķiem un jāņem vērā izmaksas, kas rodas gan Regulatoram, gan komersantiem, tādēļ Regulators neveic visu mazumtirdzniecības pakalpojumu Cenu starpības aprēķinu.

Izvērtējot, kurus mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumus analizēt, Regulators ņem vērā, ka izvēlētajiem mazumtirdzniecības pakalpojumiem jāatspoguļo tāda Alternatīvā komersanta mazumtirdzniecības

piedāvājums, kas spēj konkurēt ar Regulēto komersantu mazumtirdzniecības tirgū. Ieteikumā noteikts, ka nav jāveic visu mazumtirdzniecības piedāvājumu Cenu starpības aprēķins, bet tikai vadošiem pakalpojumiem (Ieteikuma 66. apsvērumš). Vadošie pakalpojumi var būt gan atsevišķi pakalpojumi, gan sasaistītie pakalpojumi, kuros ietilpst mazumtirdzniecības pakalpojumi, kuru pamatā ir attiecīgie regulētie vairumtirdzniecības pakalpojumi.

Vadošos mazumtirdzniecības pakalpojumus Regulators nosaka, pamatojoties uz galalietotāju skaitu. Galalietotāju skaits ļauj identificēt svarīgākos Regulētā komersanta mazumtirdzniecības piedāvājumus. Galveno mazumtirdzniecības pakalpojumu noteikšanai izvēlēti tie Regulētā komersanta piedāvātie mazumtirdzniecības pakalpojumi, kurus kopumā lieto 85% no galalietotājiem vai galalietotāju skaits ir vismaz 5% no katras pakalpojumu grupas galalietotāju kopskaita katrā no noteiktajām elektronisko sakaru pakalpojumu grupām.¹¹

Galalietotāju skaita izmantošana par rādītāju, lai noteiktu vadošos pakalpojumus, ir saprātīga un pragmatiska pieeja.

3.3. Mazumtirdzniecības tirgus daļa

Cenu starpības aprēķinā izmantotā Modelētā operatora tirgus daļa ir tieši saistīta ar pieņemto efektivitātes līmeni. Galalietotāju skaitam un tirgus daļai, kura tiek ievadīta Modelī, ir tieša ietekme uz mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas izmaksām, jo atsevišķas vienreizējas izmaksas (piemēram, galalietotāju piesaistīšanas izmaksas) tiek sadalītas starp visiem galalietotājiem.

Ievērojot Latvijas kontekstu, attiecīgajai mazumtirdzniecības tirgus daļai ir jāatbilst šādām prasībām:

- 1) attiecīgajai tirgus daļai jābūt pietiekami mazai, lai Modelētais komersants varētu ienākt elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū un paplašināt mērogu;
- 2) attiecīgajai tirgus daļai vajadzētu pieļaut elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus struktūru ar pietiekamu kvalificētu komersantu skaitu efektīvas konkurences nodrošināšanai.

Regulatoram ir jānosaka galalietotāju skaits vai tirgus daļa, kas Modelētajam komersantam jāsasniedz, lai tas būtu dzīvotspējīgs konkurents Latvijas elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū. Eiropas Savienības dalībvalstu regulatīvās iestādes iepriekš ir izmantojušas 5–25% tirgus daļu cenu starpības aprēķinam.¹² Cenu starpības aprēķinā Regulators noteicis Modelētā komersanta tirgus daļu un galalietotāju skaitu kā attiecību starp Regulētā komersanta un lielākā Alternatīvā komersanta tirgus daļām. Modelētā komersanta tirgus daļa

¹¹ Metodikas 4.1. apakšpunkts.

¹² BEREC Guidance on the regulatory accounting approach to the economic replicability test (i.e. ex-ante/sector specific margin squeeze tests), BoR (14) 190.

noteikta kā (*)¹³% no SIA "Tet" platjoslas interneta piekļuves pakalpojuma fiksētā elektronisko sakaru tīklā tirgus daļas.

3.4. Vidējā svērtā kapitāla atdeves likme

Regulators, aprēķinot kapitāla atdeves likmi, ievēro BEREC publicēto ziņojumu par kapitāla atdeves likmes parametru aprēķiniem. Vidējā svērtā kapitāla atdeves likme (turpmāk – WACC) atspoguļo uzņēmējdarbībā ieguldītā kapitāla alternatīvās izmaksas un tādējādi ieguldījumu atdevi, kas nepieciešama, lai kompensētu šīs alternatīvās izmaksas. WACC ir jāatspoguļo efektīva Alternatīvā komersanta mazumtirdzniecības komercdarbības risks, tāpēc tas ir jāiekļauj attiecīgajā pakārtoto izmaksu aprēķinā.

Cenu starpības aprēķinā izmantotajai WACC jāatspoguļo REO mazumtirdzniecības komercdarbības risks. Pretējā gadījumā starpība starp vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenām nav pietiekama, lai efektīvs konkurents nopelnītu atbilstošu kapitāla atdevi mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū.

Modelī WACC tiek piemērota dažādiem parametriem ar atšķirīgiem laika periodiem – Modelētā komersanta nākotnes izmaksas un ieņēmumi tiek diskontēti, lai tos iekļautu šā brīža cenu starpības aprēķinā. Regulators ir izvēlējis izmantot stacionārā stāvokļa pieeju Modelētā komersanta nākotnes izmaksu un ieņēmumu diskontēšanai.

Stacionārā stāvokļa pieeja pieņem, ka pašreizējā tirgus situācija apskatītajā laika posmā saglabājas nemainīga. Attiecībā uz mazumtirdzniecību tas nozīmē analizētajā laika periodā nemainīgu mazumtirdzniecības galalietotāju skaitu ar nemainīgu galalietotāja profilu, kas abonē noteiktus sasaistītos mazumtirdzniecības pamatpakalpojumus.

Regulators identificē mazumtirdzniecības pakalpojumiem nepieciešamos vairumtirdzniecības pakalpojumus, elektronisko sakaru tīkla ieguldījumus un citus nepieciešamos Modelētā komersanta ieguldījumus. Regulators novērtē un iekļauj Modelī atbilstošās pakārtotās izmaksas, kas rodas, lai sniegtu šo mazumtirdzniecības pakalpojumu, kuru galalietotāji pieprasa. Stacionārā stāvokļa pieeju var uzskatīt par diskontētas naudas plūsmas (turpmāk – DCF¹⁴) pieejas pragmatisku un saprātīgu tuvinājumu, jo īpaši, ja nav pieejamas pārbaudītas datu ievades turpmākajai attīstībai, kas jāiestata DCF modelī. Praksē stacionārā stāvokļa modelis tiek regulāri atjaunināts, lai izvairītos no novirzēm starp modeļa pieņēmumiem un tirgus realitāti. Ar galalietotāju piesaisti saistītās izmaksas Regulators attiecina uz nākotnes periodiem izmantojot galalietotāju elektronisko sakaru pakalpojuma līguma vidējo ilgumu (turpmāk – Līguma vidējais ilgums). Regulators plāno pārskatīt Modelī ievadītās Līguma vidējā ilguma vērtības, lai samazinātu modeļa novirzi no tirgus realitātes.

¹³ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

¹⁴ Angļu val. – *Discounted Cash Flow*.

Stacionārā stāvokļa pieeja nodrošina Cenu starpības aprēķinam nepieciešamo informāciju par katru konkrēto periodu. Tajā pašā laikā izmaksas un ieņēmumi tiek pareizi attiecināti laikā un vajadzības gadījumā tiek diskontēti. Stacionārā stāvokļa pieeja ir ļoti caurredzama un praktiska.

4. Galvenie pieņēmumi

Iepriekšējā nodaļā aprakstīts, kā Modelis strādā. Jau minēts, ka Modelī ievadāmi gan faktiski, objektīvi izmērāmi dati par eksistējošu operatoru darbību elektronisko sakaru nozarē, gan pieņēmumi par Modelētā komersanta darbību elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū, konkurējot ar esošajiem operatoriem.

4.1. Vidējais ātrums

Elektronisko sakaru tīkla apjoms, jauda un ģeogrāfiskais izvietojums ir būtiska daļa no cenu starpības aprēķina modeļa izmaksu aprēķina. Modelis izmanto datus par galalietotāju skaitu un izmantoto datu apjomu, lai modelētu nepieciešamo tīkla apjomu un, kombinējot to ar tīkla elementu un saistīto vairumtirdzniecības pakalpojumu cenām, noteiktu tīkla uzturēšanas izmaksu komponenti cenu starpības aprēķinā.

Lai noteiktu izmantoto datu apjomu, Modelī tiek ievadīts pieņēmums par viena galalietotāja izmantoto datu apjomu (Mbit/s) diennakts stundā ar vislielāko noslodzi. Lai aprēķinātu šo vērtību, Regulators pieprasīja no SIA "Tet" faktiskās noslodzes datus par SIA "Tet" 30 noslogotākajiem tīkla piekļuves mezgliem. Regulators pieprasīja noslodzes datus ik stundu par trīsdesmit dienu periodu no 2025. gada 1. marta līdz 2025. gada 31. martam par katru no 30 mezgliem. SIA "Tet" iesniegtā informācija tika apstrādāta, sakārtojot minētās noslodzes vērtības secīgi no zemākās uz augstāko. Par viena galalietotāja izmantoto datu apjomu tika pieņemta vērtība, kas ir lielāka nekā 95% no visiem iesniegtajiem noslodzes datiem. Šāds pieņēmums nodrošina, ka Modelētā komersanta tīkls tiek modelēts tā, lai tas spētu nodrošināt pieprasītos datu pārraides pakalpojumus 95% laika. 100% datu pārraides nodrošinājums netika pieņemts, lai izvairītos no pārlieku plaša tīkla modelēšanas, kas radītu nesamērīgi augstas tīkla uzturēšanas izmaksas.

1. attēls. Vidējais datu pārraides ātrums uz vienu pieslēgumu

(*)¹⁵

Regulators arī noteica katram tīkla piekļuves mezglam katras dienas datu pārraides ātrumu stundā ar visaugstāko noslodzi – tā saukto *pīķa stundas* noslodzi. Šīs *pīķa stundu* noslodzes Regulators atsevišķi sakārtoja secībā no zemākās uz augstāko un izvēlējās vērtību, kas pārsniedz 52% no visām noslodzes vērtībām. Tādējādi tiek panākts, ka tīkls tiek modelēts tādā apjomā,

---

¹⁵ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

lai nosegtu 98% no visām pieprasītajām datu pārraides vērtībām, pieņemot, ka visas *nepīķa* stundas ir zemākas par *pīķa stundām*.

1. attēls. Vidējais pīķa stundas datu pārraides ātrums uz pieslēgumu

(*)¹⁶

Tika iegūtas šādas vērtības – (*)¹⁷ Mbit/s un (*)¹⁸ Mbit/s, no kurām tika paņemta lielākā un ievietota Modelī kā vidējais vienam galalietotājam paredzētais datu pārraides apjoms.

4.2. Izvēlētie pakalpojumi

Regulētais komersants var sniegt galalietotājiem vairākus elektronisko sakaru pakalpojumus ar atšķirīgiem parametriem par atšķirīgiem tarifiem. Pakalpojumi tiek arī grupēti dažādās kombinācijās un piedāvāti galalietotājiem kopīgās pakalpojumu pakās. Visus Regulētā komersanta sniegtos pakalpojumus Regulators nepārbauda, lai nelietderīgi nenoslogotu ne Regulatora, ne komersantu resursus. Lai nosegtu elektronisko sakaru pakalpojumu tirgu un pārbaudītu lielākās galalietotāju daļas izmantotos pakalpojumus, Regulators ir noteicis, ka cenu starpības pārbaude tiek veikta tiem pakalpojumiem, kuru kopējais galalietotāju skaits, skaitot kopā, sākot no pakalpojuma ar vislielāko galalietotāju skaitu, sasniedz vismaz 85% no visiem galalietotājiem. Papildus tam cenu starpības pārbaude tiek veikta arī katram pakalpojumam, kura galalietotāju skaits pārsniedz 5% no visiem galalietotājiem.

4.3. Pakalpojuma galalietotāju skaits

Regulētais komersants iesniedz Regulatoram katra pakalpojuma galalietotāju skaitu. Lai izvairītos no iespējas, ka galalietotāju skaits ir netipiski izmainīts īstermiņa notikumu iespaidā, Regulators pieprasa, lai Regulētais komersants norāda katra pakalpojuma vidējo galalietotāju skaitu gadā. Šī vērtība tiek aprēķināta, summējot katra mēneša pēdējās dienas galalietotāju skaitu un iegūto summu dalot ar divpadsmit.

4.4. Īpašie piedāvājumi un īstermiņa atlaides

Modelis paredz iespēju pielāgot aprēķinu, ņemot vērā Regulētā komersanta galalietotājiem piedāvātos īpašos piedāvājumus un īstermiņa atlaides sniegtajiem pakalpojumiem. Ņemot vērā, ka šī ir pirmā reize, kad Regulators pielieto Modeli, šī iespēja netiek izmantota – galvenokārt, lai nonāktu pie pamata varianta rezultāta normālos apstākļos bez īpašām atlaidēm.

---

¹⁶ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

¹⁷ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

¹⁸ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

Nākamajās Modeļa pielietošanas kārtās Regulators izmantos arī šo Modeli paredzēto iespēju.

4.5. Līguma vidējais ilgums

Svarīgs Modeļa parametrs ir Līguma vidējais ilgums, kas atspoguļo ilgumu no elektronisko sakaru pakalpojumu līguma noslēgšanas brīža līdz līguma izbeigšanas brīdim. Šis ir svarīgs parametrs, jo tas nosaka to, cik komersantam ir daudz laika, lai atgūtu pakalpojuma sniegšanā un galalietotāja piesaistē ieguldītās sākotnējās investīcijas. Sākotnēji Regulators saņēma informāciju par Līguma vidējo ilgumu no Regulētā komersanta. Šo sākotnējo informāciju Regulators, balstoties arī uz WIK rekomendāciju, izlēma neizmantot, jo Regulētajam komersantam attiecībā pret Alternatīvo komersantu ir vēsturisko galalietotāju priekšrocība – Regulētajam komersantam ir galalietotāji, kas ir šā komersanta galalietotāji jau desmit un vairāk gadu un pieraduma pēc nevēlas mainīt savu pakalpojuma sniedzēju. Alternatīvais komersants nevar iekļaut savās darbības prognozēs šādu Līguma vidējo ilgumu, jo Alternatīvā komersanta galalietotāji pārsvarā ir tādi, kas ir pārnākuši no cita komersanta, tādēļ ir lielāka varbūtība, ka tie arī nākotnē mainīs pakalpojumu sniedzēju. Regulators pieprasīja informāciju par galalietotāju Līguma vidējo ilgumu no lielākajiem Alternatīvajiem komersantiem, kas Latvijā faktiski sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus, lai iegūtu rezultātu, kas būtu tuvāks tam, ko jauns komersants varētu ticami sagaidīt, uzsākot sniegt elektronisko sakaru pakalpojumus. Regulators saņēma kvalitatīvas atbildes no četriem komersantiem. Regulators izmantoja šo četru komersantu sniegtās atbildes, lai aprēķinātu vidējo svērto Līguma vidējo ilgumu, balstoties uz komersantu faktiskajām tirgus daļām, un aprēķināja, ka Līguma vidējais ilgums ir (*)¹⁹ mēneši.

4.6. Noslodze pašu tīklā

Katram elektronisko sakaru komersantam ar pietiekami lielu galalietotāju skaitu noteikta daļa datu pārraides notiek starp komersanta galalietotājiem, kas nozīmē, ka šādu datu pārraidei komersantam pilnībā pietiek ar paša tīkla resursiem un par šādu datu pārraidi nerodas papildu izmaksas. Šādu iekštīkla noslodzi nav iespējams precīzi prognozēt, tādēļ Regulators izmanto Modeļa izstrādātāja WIK ieteikumu un nosaka Modelētā komersanta iekštīkla noslodzi 10% apmērā.

4.7. Reģionālo un nacionālo piekļuves punktu skaits

Lai Modelētais komersants varētu izmantot Regulētā komersanta vairumtirdzniecības pakalpojumus, tam jāsavieno savs tīkls ar Regulētā komersanta tīklu. Regulētā komersanta reģionālo un nacionālo piekļuves punktu skaits ietekmē, cik šādu starpsavienojumu Modelētajam komersantam nepieciešams, kas savukārt ietekmē kopējās izmaksas. Izmantojot Regulētā

---

¹⁹ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

komersanta sniegto informāciju, Regulators Modelī ievada 13 reģionālos piekļuves punktus un vienu nacionālo piekļuves punktu.

4.8. Dažādi Modelī ietvertie tehniskie parametri un iekārtu cenas

Modelis pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo elektronisko sakaru tīklu modelē, nosakot līniju, pieslēguma punktu un citu tīkla elementu skaitu un arī to cenas. Tīkla elementu skaits tiek noteikts atkarībā no galalietotāju skaita, bet tīkla elementu izmaksu noteikšanai Regulators izmanto Modeļa izstrādātāja WIK ieteiktās cenas. Regulators izmanto arī WIK ieteikumus dažādu pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo tehnisko parametru noteikšanai.

4.9. Aktīva atvilce bez kopējas izmantošanas

Modelī ir iebūvēta iespēja izvēlēties, vai Modelētais komersants izmanto Regulētā komersanta atvilces pakalpojumus un iekārtu kopīgas izmantošanas pakalpojumus vai arī tikai aktīvās atvilces pakalpojumus vairumtirdzniecībā. Konsultējoties ar Alternatīvajiem komersantiem, kas Latvijā faktiski sniedz platjoslas interneta piekļuves pakalpojumus, Regulators konstatēja, ka Latvijā galvenokārt tiek izmantoti tikai aktīvās atvilces pakalpojumi vairumtirdzniecībā. Ņemot vērā iepriekšminēto, Regulators Modelī atzīmējis, ka Modelētais komersants vairumtirdzniecībā izmanto tikai aktīvās atvilces pakalpojumu, ko sniedz Regulētais komersants.

4.10. Uzcenojums un koeficienti

Modelī ietverti vēl citi pieņēmumi, kas lielākā vai mazākā mērā ietekmē rezultātu. Svarīgākie no šiem pieņēmumiem ir – mazumtirdzniecības izmaksu uzcenojums, netiešo investīciju uzcenojums un kopējo izmaksu uzcenojums. Šīs izmaksas Modelī netiek individuāli aprēķinātas, bet tās tiek noteiktas, izmantojot koeficientu, kas tiek piemērots pārējām izmaksām. Šo koeficientu noteikšanā Regulators paļaujas uz Modeļa izstrādātāja WIK zināšanām un iepriekšējo pieredzi līdzīgu modeļu izstrādāšanā un nosaka šos koeficientus šādā apmērā:

Mazumtirdzniecības izmaksu uzcenojums, % = 20%;

Netiešo izmaksu uzcenojums, % = 9,5%;

Kopējo izmaksu uzcenojums, % = 5%.

4.11. Modelētā komersanta galalietotāju skaits

Modelējot Modelētā komersanta darbību, ir svarīgi pieņemt, ka tas ir efektīvi strādājošs komersants, kas ir relatīvi nesen ienācis elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū. Tātad šim komersantam ir nepieciešams pietiekami liels galalietotāju skaits, lai tas spētu efektīvi atgūt veiktos ieguldījumus, bet vienlaicīgi to nedrīkst modelēt pārāk lielu, jo tiek pieņemts, ka šis komersants ir ienācis elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū relatīvi nesen. Lai noteiktu Modelētā komersanta lielumu, Regulators salīdzina Regulētā komersanta tirgus

daļu platjoslas interneta piekļuves pakalpojumu tirgū ar lielākā Alternatīvā komersanta tirgus daļu. Modelētā komersanta galalietotāju skaits tiek aprēķināts, reizinot Regulētā komersanta galalietotāju skaitu ar abu iepriekšminēto komersantu tirgus daļu attiecību. Šajā Regulatora veiktajā cenu starpības pārbaudē Modelētā komersanta galalietotāju skaits tiek noteikts (*)²⁰% apmērā no SIA "Tet" galalietotāju skaita katram pārbaudītajam mazumtirdzniecības pakalpojumam.

4.12. Rezerves kapacitāte

Plānojot savus elektronisko sakaru tīklus, komersanti bieži vien paredz rezerves kapacitāti, lai nodrošinātos gan pret negaidītu datu pārraides pieprasījuma pieaugumu, gan pret tīkla tehniskiem bojājumiem. Rezerves kapacitāti ir svarīgi paredzēt Modelētā komersanta tīkla plānošanā, lai pietuvinātu šā komersanta izmaksas reālām izmaksām. Tomēr vienlaicīgi jāņem vērā, ka pārlietu augstas prasības var radīt nesamērīgas izmaksas Modelētajam komersantam. Konsultējoties ar Modeļa izstrādātāju WIK, Regulators ir pieņēmis, ka VULA²¹ gadījumā rezerves kapacitāte netiek noteikta (vērtība ir 1), bet par globālo tīkla rezerves kapacitātes rādītāju tiek pieņemta vērtība 1,48.

5. Rezultāti

Šā ziņojuma 1. tabulā ir atspoguļots cenu starpības pārbaudes kopsavilkums optiskās šķiedras piekļuves pakalpojumam. Tabulas kolonnās norādīti SIA "Tet" galalietotājiem sniegtie mazumtirdzniecības pakalpojumi, kuriem piemērota pietiekamas cenu starpības pārbaude. Savukārt rindās ir norādīti cenu starpības pārbaudē izmantotie vairumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas tehnoloģiskie risinājumi, kurus izmantojot Modelētais komersants var nodrošināt elektronisko sakaru pakalpojumus galalietotājiem mazumtirdzniecībā. Cenu starpība ir pietiekama, ja šā ziņojuma 1. tabulā rādītājs "Peļņa, %" ir pozitīvs. Savukārt, ja šis rādītājs ir negatīvs, tiek konstatēta nepietiekama cenu starpība un Regulators var uzlikt pienākumu SIA "Tet" novērst šo nepietiekamo cenu starpību. Šā ziņojuma 1. tabulā var pamanīt, ka cenu starpība ir pietiekama visiem tehnoloģiskajiem risinājumiem, izņemot SIA "Tet" nodrošinātā vairumtirdzniecības pakalpojuma "Virtuālā atsaistīšana" gadījumā. Labākai izpratnei detalizēti apskatīsim divus piemērus – ieņēmumi no SIA "Tet" mazumtirdzniecības pakalpojumu komplekta kombinācijā ar izmaksām par SIA "Tet" piedāvāto vairumtirdzniecības pakalpojumu ar pietiekamu un nepietiekamu cenu starpību:

- a. Tet internets + Tet TV Maxi – Nacionālā datu plūsma L2. SIA "Tet" ieņēmumi no šā mazumtirdzniecības pakalpojuma nodrošināšanas ir 31,83 EUR bez PVN/mēnesī. Pakalpojums iekļauj interneta piekļuves pakalpojumu un IP televīzijas pakalpojumu, ko SIA "Tet" galalietotājiem nodrošina, izmantojot platjoslas piekļuvi. Kā redzams, atbilstošās

²⁰ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

²¹ Virtuālā atsaistīta piekļuve. Angļu val. – *Virtual Unbundling of Local Access*.

izmaksas ir 24,58 EUR bez PVN/mēnesī. Tās ir kopējās izmaksas uz galalietotāju, ar kurām saskartos Modelētais komersants, nodrošinot šādu mazumtirdzniecības pakalpojumu galalietotājiem. Šīs kopējās izmaksas veidotos vispirms no Nacionālās datu plūsmas L2 pakalpojuma izmaksām, ko Modelētais komersants izmantotu no SIA "Tet", – faktiski šīs izmaksas ir vienādas ar šā vairumtirdzniecības pakalpojuma pamatpiedāvājuma cenu. Šīm izmaksām tiktu pieskaitītas klāt Modelētā komersanta pakārtotā tīkla izmaksas, ar mazumtirdzniecības aktivitātēm (klientu apkalpošana, pārdošana utt.) saistītās izmaksas, kopīgās (administratīvās) izmaksas un visbeidzot kapitāla finansēšanas izmaksas. Līdz ar to iegūstam, ka kopējās Modelētā komersanta izmaksas būtu 24,58 EUR bez PVN/mēnesī. Peļņa ir pozitīva – 7,25 EUR bez PVN /mēnesī (+22,77%), un pietiekamas cenu starpības pārbaude ir nokārtota, jo Modelētais komersants, izmantojot attiecīgo SIA "Tet" vairumtirdzniecības pakalpojumu, spēj nodrošināt tādu pašu pakalpojumu galalietotājiem par konkurētspējīgu cenu.

- b. Tet internets + Tet TV Midi – Virtuālā atsaistīšana. SIA "Tet" ieņēmumi no šā mazumtirdzniecības pakalpojuma nodrošināšanas ir 27,70 EUR bez PVN/mēnesī. Redzams, ka atbilstošās Modelētā komersanta kopējās izmaksas ir 28,87 EUR bez PVN/mēnesī. Peļņa ir negatīva – -1,17 EUR bez PVN/mēnesī (-4,23%), un pietiekamas cenu starpības pārbaude nav nokārtota – Modelētais komersants, izmantojot SIA "Tet" virtuālās atsaistīšanas pakalpojumu, nespēj nodrošināt tādu pašu pakalpojumu galalietotājiem par konkurētspējīgu cenu, salīdzinot ar SIA "Tet".

Šā ziņojuma 1. tabulā redzams, ka pietiekamas cenu starpības pārbaude ir nokārtota visiem datu plūsmas vairumtirdzniecības pakalpojumiem. Vienam virtuālās atsaistīšanas pakalpojumam ir konstatēta nepietiekama cenu starpība.

1. tabula. Optiskās šķiedras piekļuves (GPON FTTH) pakalpojuma rādītāji

Vairumtirdzniecības pakalpojums	Rādītājs	Mazumtirdzniecības pakalpojums			
		Tet internets	Tet internets + Tet TV Midi	Tet internets + Tet TV Maxi	Tet internets + Tet TV Premium
Nacionālā datu plūsma L2	Ieņēmumi, EUR bez PVN mēnesī	19,44	27,70	31,83	40,09
	Izmaksas, EUR bez PVN mēnesī	14,00	24,58	24,58	24,58
	Peļņa,	5,44	3,12	7,25	15,51

	EUR bez PVN mēnesī				
	Peļņa, %	27,99%	11,26%	22,77%	38,68%
Nacionālā datu plūsma L3	Ieņēmumi, EUR bez PVN mēnesī	19,44	27,70	31,83	40,09
	Izmaksas, EUR bez PVN mēnesī	13,99	23,89	23,89	23,89
	Peļņa, EUR bez PVN mēnesī	5,44	3,81	7,94	16,20
	Peļņa, %	28,00%	13,75%	24,94%	40,41%
Reģionālā datu plūsma L2	Ieņēmumi, EUR bez PVN mēnesī	19,44	27,70	31,83	40,09
	Izmaksas, EUR bez PVN mēnesī	15,05	25,28	25,28	25,28
	Peļņa, EUR bez PVN mēnesī	4,38	2,41	6,54	14,80
	Peļņa, %	22,55%	8,71%	20,56%	36,93%
Reģionālā datu plūsma L3	Ieņēmumi, EUR bez PVN mēnesī	19,44	27,70	31,83	40,09
	Izmaksas, EUR bez PVN mēnesī	15,05	24,94	24,94	24,94
	Peļņa, EUR bez PVN mēnesī	4,39	2,75	6,88	15,14
	Peļņa, %	22,57%	9,94%	21,63%	37,78%
Virtuālā atsaistīšana	Ieņēmumi, EUR bez PVN mēnesī	19,44	27,70	31,83	40,09
	Izmaksas, EUR bez PVN mēnesī	18,84	28,87	28,87	28,87
	Peļņa, EUR bez PVN mēnesī	0,60	-1,17	2,96	11,22

	Peļņa, %	3,08%	-4,23%	9,29%	27,98%
--	----------	-------	--------	-------	--------

Šā ziņojuma 2.tabulā ir dots detalizētāks virtuālās atsaistīšanas pakalpojuma izmaksu uzskaitījums, lai identificētu izmaksas, kas šo pakalpojumu sadārdzina. Lai uzskatāmāk ilustrētu šīs izmaksu pozīcijas, šā ziņojuma 2. tabulā ir izmantots Tet internets + Tet TV Midi mazumtirdzniecības pakalpojums, kuram Regulators ir konstatējis nepietiekamu cenu starpību.

Vairumtirdzniecības pakalpojumu abonēšanas maksa Modelētajam komersantam veido būtiskas izmaksas 7,18 EUR bez PVN/mēnesī uz vienu galalietotāju. Galvenā šo regulāro izmaksu pozīcija ir SIA "Tet" nodrošinātā pakalpojuma piekļuve FTTH GPON²² abonentlīnijai, nodrošinot VULA piekļuvi, kas saskaņā ar pamatpiedāvājumu izmaksā 5,50 EUR bez PVN/mēnesī. Var pamanīt, ka būtiska izmaksu pozīcija ir arī vairumtirdzniecības pakalpojumu ierīkošanas maksa, kas attiecināta uz vienu mēnesi, ievērojot klienta līguma ilgumu. Vidējais klienta līguma ilgums ir (*)²³ mēneši. Savukārt, nediskontētas ierīkošanas izmaksas veido būtiskas izmaksas – 134,14 EUR bez PVN/mēnesī. Šajās izmaksās iekļautas ne tikai ierīkošanas izmaksas, bet arī izmaksas, kas saistītas ar tehniskām izpētēm, tehnisko iespēju novērtējumu. Pakalpojumu sadārdzina arī atvilču izmaksas 3,27 EUR bez PVN/mēnesī no 137 ODF²⁴ punktiem līdz reģionālajiem mezgliem. Tas nozīmē, ka uz katru no šiem punktiem Modelētajam komersantam ir nepieciešama atvilce. Pašlaik Modelī izdarīts pieņēmums, ka Modelētais komersants izmanto Ethernet atvilces, ko piedāvā SIA "Tet". Pieminētie 137 ODF punkti ir būtisks apjoms, kas tiek modelēts, ievērojot SIA "Tet" sniegtos datus.

2. tabula. Virtuālās atsaistīšanas pakalpojuma izmaksu pozīcijas

Nr.	Izmaksu pozīcijas	Starta internets optika
1.	Kopējās izmaksas, EUR bez PVN/mēn.	28,87
2.	Vairumtirdzniecības pakalpojumu izmaksas, EUR bez PVN/mēn.	9,93
2.1.	Vairumtirdzniecības pakalpojumu abonēšanas maksas, EUR bez PVN/mēn.	7,18
2.2.	Vairumtirdzniecības pakalpojumu ierīkošanas maksas attiecinātas uz mēnesi, ievērojot klienta līguma ilgumu, EUR bez PVN/mēn.	2,64
3.	Pakārtotā tīkla izmaksas, EUR bez PVN/mēn.	4,97

²² Optika līdz mājām izmantojot gigabit pasīvo optisko tīkla infrastruktūru. Angļu val. – *Fiber to the Home Gigabit Passive Optical Network*.

²³ (*) – satur ierobežotas pieejamības informāciju.

²⁴ Optiskās sadales skapis. Angļu val. – *Optical Distribution Frame*.

3.1.	Atvilču izmaksas no ODF punktiem līdz reģionālajiem mezgliem, EUR bez PVN/mēn.	3,27
3.2.	Izvietošana izmaksas ODF punktā, EUR bez PVN/mēn.	0,61
3.3.	Pārējās izmaksas, EUR bez PVN/mēn.	1,09
4.	Darbības izmaksas un netiešās izmaksas, EUR bez PVN/mēn.	0,18
5.	Mazumtirdzniecības, kopīgās u.c. izmaksas, EUR bez PVN/mēn.	3,88

Regulatora konstatēto nepietiekamo cenu starpību var novērst, palielinot mazumtirdzniecības pakalpojumu cenas, samazinot vairumtirdzniecības pakalpojumu cenas vai abus. Regulators par labāko risinājumu nepietiekamās cenu starpības novēršanai uzskata noteikt SIA "Tet" pienākumu samazināt vairumtirdzniecības pakalpojumu cenas. Regulatora ieskatā, pienākums samazināt vairumtirdzniecības pakalpojumu cenas nodarīs mazāko iespējamo kaitējumu galalietotājiem. Regulators ir aprēķinājis, ka nepietiekamo cenu starpību var novērst, ja virtuālās atsaistīšanas FTTH GPON pakalpojuma nomas maksu par abonentlīniju mēnesī piekļuvei FTTH GPON abonentlīnijai, nodrošinot VULA piekļuvi, samazina par 10% un vienreizējās virtuālās atsaistīšanas FTTH GPON pakalpojuma pieslēgšanas maksas piekļuvei FTTH GPON abonentlīnijai, nodrošinot VULA piekļuvi, samazina par 15%.

Šobrīd SIA "Tet" virtuālās atsaistīšanas FTTH GPON pakalpojumam piemēro mēneša abonēšanas maksu 5,50 EUR bez PVN/mēnesī par abonentlīniju. Samazinot šo tarifu par 10%, iegūst vērtību 4,95 EUR bez PVN/mēnesī par abonentlīniju. Šobrīd piemērotās un samazinātās vienreizējās virtuālās atsaistīšanas FTTH GPON pakalpojuma pieslēgšanas maksas var iepazīt šā ziņojuma 3. tabulā.

3. tabula. Vienreizējās pakalpojuma pieslēgšanas maksas

Pakalpojums	Esošais tarifs, EUR bez PVN	Samazinātais tarifs, EUR bez PVN
Tehniskā izpēte esošai līnijai	30,38	25,82
Tehniskā izpēte jaunai līnijai	33,14	28,17
Piekļuves ierīkošana esošai līnijai ar Tet NTU ²⁵	42,10	35,79
Jaunas līnijas ierīkošana ar Tet NTU	73,30	62,31

²⁵ Tīkla galaiekārta. Angļu val. – *Network Termination Unit*.

III Turpmākā rīcība

Regulators, ievadot Modelī visu nepieciešamo informāciju, ir konstatējis, ka lielākai daļai SIA "Tet" sniegto pakalpojumu cenu starpība starp mazumtirdzniecības tarifu un saistīto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem ir pietiekama. Regulators konstatējis nepietiekamu cenu starpību starp SIA "Tet" mazumtirdzniecības pakalpojuma Tet internets + Tet TV Midi tarifu un to saistīto vairumtirdzniecības pakalpojumu cenu kopsummu, kas nepieciešami un izmantojami šā konkrētā mazumtirdzniecības pakalpojuma sniegšanai, ja Alternatīvais komersants izmanto "virtuālās atsaistīšanas" tehnisko risinājumu.

Regulators ir tiesīgs noteikt pienākumu komersantam ar BIT koriģēt mazumtirdzniecības vai vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifus tā, lai, ievadot šīs tarifu vērtības Modelī, Regulators konstatētu, ka cenu starpība ir pietiekama.

Šis ziņojums ir publicēts Regulatora tīmekļvietnē.

Pēc konsultēšanās ar elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus dalībniekiem, Regulators nosūtīs šo ziņojumu Eiropas Komisijai, Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem un BEREC viedokļa sniegšanai.

Pēc Ziņojuma saskaņošanas nacionālajā konsultācijā un Eiropas Savienības mēroga konsultācijā Regulators pieņems lēmumu par nepietiekamas cenu starpības novēršanu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.